

הנה בנח כתיב תמים הי' בדורותיו, ובאברהם אחר כל הנסיונות כתוב בו התהלך לפני והי' תמים משמע שעדיין לא הי' תמים, והרי נח שלא הגיע למעלתו, כי אילו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום, ומ"מ נקרא תמים, ולמה לא נקרא אברהם תמים. ובפשיטות יש לומר לפי דברי אבות דר"נ (פ' ב') שנח נולד מהול. אבל עוד לאלקי מילין. דהנה בזוה"ק דנח הוא שבת, ויש להבין דהנה אמרו ז"ל ג' המועדים הם כנגד ג' האבות ור"ח כנגד דוד כמו שרמזו בש"ס (ר"ה כ"ה א) ושלח לי' סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים. וידוע דכל המועדים מקבלין הקדושה משבת. וא"כ לכאורה נראה שנח הי' גדול מן האבות ומדוד המלך כמו ששבת גדולה מיו"ט ור"ח, והרי אמרו אילו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום. אך נראה דהנה שבת קביעא וקיימא ויו"ט בי דינא מקדשין לי'. וע"כ מצות שבת מדאורייתא היא שביתה ממלאכה שהיא שב ואל תעשה ששבת בא מאליו והוא קביעא וקיימא אלא שצריך לשמור הקדושה שניתנה לו, שלא תחולל ע"י מלאכה, אבל יו"ט בי דינא מקדשין לי', היינו שישראל עצמם מושכין הקדושה. ובדמיון זה הי' ההפרש שבין נח להאבות. שנח היתה לו הקדושה מתולדתו, וכל עבודתו היתה רק לשמור עצמו שלא יפגמוהו בני דורו. וע"כ כתיב בי' תמים הי' לשון עבר שמעולם הי' תמים ואינו מפרי מעשיו כלל, והרבותא שלו וכל עבודתו ועשייתו היתה במה שהתאמץ שלא ימשכוהו בני דורו אליהם. אבל אברהם כל מה שהי' לו הי' הכל מפרי מעשיו, שהרי תולדתו היתה מתרח שבא על אשתו בימי נדתה כבכתבי האר"י ז"ל, אלא שהוא בעבודתו משך עליו קדושה עליונה מאד, וכבמד"ר (במדבר פ"ג) אשרי תבחר ותקרב אשרי מי שבחרו הקב"ה ולא קרבו ומי הוא שבחרו ולא קרבו זה אברהם אלא הוא קירב את עצמו, והוא ממש כמו יו"ט דבי דינא מקדשין לי'. ובכן יובן שמה דאיתא בזוה"ק שנח הוא שבת לא מפאת מהות הקדושה שהיא גדולה מכולם אלא באיכות שהקדושה שבאה אליו היא ממילא שלא ע"י המשכת מעשיו אלא כמו שבת דקביעא וקיימא. אבל האבות אף שבמהות הקדושה היתה שלהם גדולה משלו מ"מ באיכות דומה ליו"ט שהם בעצמם משכו עליהם את הקדושה. וע"כ יובן מה דכתיב בי' באברהם התהלך לפני והי' תמים לשון ציווי שהוא בעצמו יעשה זה, שיהי' תמים בענין המשכת הקדושה עליו שנרמז בתיבות התהלך לפני היינו שהמשכת הקדושה תהי' בלי חסרון:

ואולי שזה עצמו הוא שיש דורשים לגנאי בדורותיו אילו הי' בדורו של אברהם לא הי' נחשב לכלום, היינו משום מה דסמוך לי' את אלקים התהלך נח דאברהם הי' מתחזק בצדקו מאליו ונח הי' צריך סעד לתמוכו, היינו הקדושה שהיתה לו מתולדתו, והארה אלקית קדומה, אבל אברהם צדקתו משכה את ההארה האלקית, וזה הפירוש מתחזק בצדקו מאליו, וזהו הגנאי שבנח שלא הי' כוחו יפה להמשיך מעצמו קדושה:

ולפי האמור יובן מה דבמדרש (ב"ר פ' י"ט) חשיב שבעה צדיקים שהורידו את השכינה מרקיע לרקיע עד לארץ וקא חשיב מאברהם ואילך, ולמה לא קא חשיב נמי נח. ולהנ"ל יובן שנח לא הי' כוחו יפה למשוך קדושה מלמעלה רק לשמור כנ"ל וכמו שמירת שבת, ע"כ לא הי' לו חלק בענין הורדת השכינה למטה:

ולפי"ז יש לפרש הא דאיתא בש"ס זבחים (צ"א א) דבעי למילף תדיר ומקודש תדיר קודם מהא דמוספי שבת קודמין למוספי ר"ח אע"ג דר"ח קדישי. וכבר תמה בזה כ"ק אבי אדומו"ר זצללה"ה איך יתכן לומר דר"ח קדיש משבת הלוא כל קדושת הזמנים נמשכת משבת ואיך יאמר דר"ח קדיש משבת, ועוד הרי ממקומו הוא מוכרע דשבת אסור בעשיית מלאכה מחמת קדושת היום כמ"ש (שמות ל"א) ושמרתם את השבת כי קודש הוא לכם ור"ח מותר בעשיית מלאכה. ותירץ בכמה אנפי. ובעניותנו כבר אמרנו נמי כמה ישובים לזה. ולפי דרכנו יש לומר עוד דהנה קרבן שבת הוא מיעוט נגד קרבן ר"ח שבשבת הוא רק שני כבשים ובר"ח י"א בהמות, והטעם יש לומר בפשיטות משום דשבת קביעא וקיימא ואין צריכים להרבה קרבנות, כי כל הקרבנות הם רק לשמירת הקדושה שלא נהי' כשוטה המאבד מה שנותנים לו, אב לר"ח הקרבנות מועילים להמשיך הקדושה ע"כ הם מרובים. וע"כ שפיר קאמר הש"ס דר"ח קדישי דבענין הקרבנות קרבן ר"ח שהוא להמשיך קדושה וקרבן שבת שהוא רק לשמור בודאי המשכת קדושה היא יותר רבותא מן השמירה לבדה, וכענין ההפרש שבין נח להאבות כנ"ל:

(ז,ז) ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה מפני מי המבול.

וברש"י (עיי' ב"ר פרשה לכו) אף נח מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין שיבא המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים, עכ"ל. והמדרש הזה צווח דרשוני שאיך יתכן שנח איש צדיק תמים שעשה ככל אשר צוה אותו אלקים בבנין התיבה ק"כ שנה יהיה מקטני אמנה שפקפק בביאת המבול.

ונראה שבוודאי האמין באמיתת הנבואה שאמר לו הקב"ה, אלא שיש בחינה בעבודת האמונה שלפעמים עצם האמונה עושהו למציאות, כעין מה שאמרו חז"ל (סנהדרין צ.) הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהיה לו חלק בתחיית המתים, שעל ידי מה שהאדם מאמין בדבר מקבל הדבר ההוא תוקף וחוזק מאת הקב"ה, ואם אינו מאמין לא שייך הדבר אצלו כלל ואינו נעשה מציאות אצלו.

ועיין בספר נועם אלימלך פרשת בהר על פסוק (כה,כ"א) "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו' וצויתי את ברכתי וגו'" שהביא בשם אהיו, שהתורה מלמדת לאדם דרכי ה' שיהיה שלם בבטחונו על אלקיו, כי כאשר יפול מן הבטחון לשאול "מה נאכל" אז הוא מתיש ח"ו כח הפמליא של מעלה וצריך הקב"ה לצוות מחדש אליו השפע, וזהו משום "וכי תאמרו מה נאכל" לכן "וצויתי את ברכתי" צווי מיוחד שלא יגרע השפע, עכ"ד. ומינה שבלא זה היתה ההשפעה באה רק בכח האמונה והבטחון של האדם.

ועל כן לא רצה נח להתעמק ולהתאמץ באמונה בביאת המבול כדי שלא יסייע כלל להוצאת הדבר מן הכח אל הפועל, ועי"ז רצה שהקב"ה ירחם על הבריות ויבטל גזירת המבול ויהיה קיום לעולם. אמנם נתבע על זה ונקרא "מקטני אמנה" שהיה מוטל עליו להאמין במה שאמר לו הקב"ה וכמאמר ישעיה לחזקיה (ברכות י.) "בהדי כבשי דרחמנא למה לך, מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומאי דניחא קמי קובי"ה לעביד".

3) מציין ג' ה' אק"ה
וְגַם אֵת נַח בְּאַתְּבָה זְכֵרְתָּ. וְהַפְקַדְהוּ בְּדַבַּר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים, בְּהִבְיֹאֵךְ אֶת מִי הַמַּבּוּל לְשַׁחַת כָּל

בראשית פרשת נח פרק ח פסוק א 4)

וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ וְאֶת כָּל-הַחַיָּה וְאֶת-כָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים לִיחַ עַל-הָאָרֶץ וַיִּשְׁכַּח הַמַּיִם: (א) ויזכור אלהים - זה השם מדת הדין הוא, ונהפכה למדת רחמים על ידי תפלת הצדיקים,

5) מציין ג' ה' אק"ה

"כי מי-נח זאת לי, אשר נשבעתי מעבור מי-נח עוד על הארץ... " (ישעיהו נד,ט).

הקב"ה, מכנה את המבול הנורא כ"מי-נח"; המים של נח; מים שבאו בעטיו של נח. ומדוע? במה אשם נח? - בכך שלא ביקש רחמים על דורו (זהר א,סז:). אם היה מתפלל ומתחנן לפני ה', היה הקב"ה מבטל את הגזירה. נח מואשם אם כן, בכך שיכול היה למנוע את המבול, והתירשל מלעשות כן.

עוד מוסרים חז"ל בזה, שכאשר יצא נח מן התיבה וראה את החורבן הנורא, התחיל לבכות ואמר: "יריבונו-של-עולם, נקראת רחום; היה לך לרחם על בריותיך". אך גם כאן, מופנית הביקורת אל נח עצמו: השיבו הקב"ה, רועה שוטה! עכשיו אתה אומר זאת?.. בשעה שאמרתי לך "כי אותך ראיתי צדיק לפני", אמרתי לך זאת כדי שתבקש רחמים על העולם (זהר שם, בהשמטות).

אם כן שוב, האשמה כולה מוטלת על כתפיו של נח. אם היה מתפלל על דורו - היו עולם ומלואו ניצולים מכלייה.